

Esport escolar català: jugar formant-se amb valors

Esportcat impulsa programes per afavorir la formació integral d'infants i adolescents a través del joc i l'esport

El joc com a premissa per construir. Una manera de fer transversal, diferent, característica i imprescindible per l'ADN esportiu català. Amb mirada pròpia i amb metodologies diverses, més didàctiques. Però, alhora, un punt més (i fonamental) de l'esport circular del país, on els diferents àmbits es troben i es retroalimenten portat lligat a l'etapa d'escolarització dels infants i adolescents. Esport escolar català.

VALORS PROPIS I INTRÍNSECOS: PARTICIPACIÓ, FORMACIÓ EN VALORS I NO DISCRIMINACIÓ

L'esport escolar és esport per a tots els infants i adolescents. És una de les màximes expressions d'aquesta premissa. Des del 2019 fins la temporada passada, i tenint en compte que s'estava en anys sota un context pandèmic, es van donar gairebé 2 milions de participacions (un alumne pot fer més d'una activitat) d'infants i adolescents d'entre 3 i 18 anys en una o més activitats dels diferents programes d'Esportcat-Generalitat de Catalunya. Només l'any passat va haver-hi més de 389.000 participacions als Jocs Esportius Escolars de Catalunya i al Pla Català d'Esport a l'Escola, dos d'aquests programes. I l'Esport Blanc Escolar, un altre projecte Esportcat, va tenir una participació de 2.412 alumnes.

El Govern entén l'esport escolar en base als valors "intrínsecs" d'aquest àmbit, que són: **la participació per damunt de la competitivitat, la importància de la formació en valors i la no discriminació**. Premisses imprescindibles per entendre l'esport escolar

català. Una conceptualització retrospectiva que pretén formar l'alumnat de manera integral.

Anna Caula i Paretas, secretària general de l'Esport i de l'Activitat Física, ho definia, durant la gala dels premis del Pla Català d'Esport a l'Escola, guardons que es concedeixen des de fa tres anys a projectes de centres educatius i consells esportius, com "educació en 360 graus" on fer esport "construeix". Formació integral de l'alumnat. I què és? Tots els aspectes que contribueixen al creixement i aprenentatge dels infants i adolescents: formació esportiva (tècnica i tàctica), formació física (estat físic), salut física i mental, benestar emocional, formació en valors individuals i col·lectius (respecte, companyonia, empatia, esforç, solidaritat, col·laboració, etc.). Un exemple més d'esport com a eina transversal.

EL TEIXIT ESPORTIU ESCOLAR

Cal tenir en compte que les activitats de l'esport escolar es realitzen fora de l'horari lectiu, i les organitzen i desenvolupen els consells esportius, els centres educatius, les associacions esportives escolars i les seccions esportives escolars de les associacions de mares i pares d'alumnes.

Esportcat, per la seva banda, treballa per reforçar el desenvolupament dels programes de promoció impulsats pel Govern. Enguany, s'han destinat 6 milions d'euros d'ajuts pel desenvolupament dels tres programes, els Jocs Esportius Escolars de Catalunya, el Pla Català d'Esport a l'Escola i l'Esport Blanc Escolar. Es tracta de l'import més alt dels últims 6 anys i un ajut

que arriba als 44 consells esportius a 9 consells comarcals, a quasi un miler de centres educatius, i a 5 entitats que col·laboren en el desenvolupament d'aquests programes, i també de l'Esport Blau escolar i el Fitjove.

PLA ESTRATÈGIC D'ESPORT ESCOLAR DE CATALUNYA 2020-2030

A principis del 2021, Esportcat va aprovar l'actualització del Pla Estratègic d'Esport Escolar de Catalunya (PEEC 20-30), amb l'objectiu de donar continuïtat als "reptes, objectius, línies estratègi-

ques i plans d'actuacions que continuen vigents, tot adaptant-los a la situació actual de l'esport escolar a Catalunya", segons s'especifica en la resolució del pla. En aquest marc, ja s'han dut a terme diferents proves pilot, com les d'esport inclusiu.

Per exemple, el 13 de maig d'aquest 2023, Montcada i Reixac va acollir una jornada de natació inclusiva. L'objectiu va ser obrir la pràctica de la natació a tots els infants i adolescents, sobretot aquells amb algun tipus de disca-

pacitat. La prova va servir, també, per treballar en l'adhesió de la competició inclusiva en els Jocs Esportius Escolars de Catalunya, una mesura innovadora. Sense diferències, simplement esport sota una mateixa competició. Hi van participar 27 alumnes amb diversitat funcional. El projecte va ser possible gràcies a la implicació directa de diferents organismes, com les federacions d'esports adaptats, i la coordinació del Consell esportiu del Vallès Occidental Sud i el Consell esportiu del Vallès Occidental Sabadell.

Finals nacionals de gimnàstica rítmica dels Jocs Esportius Escolars de Catalunya del 2022 // UCEC

Consells esportius, la base del joc

Cada comarca catalana compta, **com a mínim, amb un consell esportiu**

Entre els principals agents responsables perquè l'esport escolar català es pugui desenvolupar hi destaquem els consells esportius. Són la base del joc.

A Catalunya hi ha 44 consells esportius. Aquestes entitats són les principals responsables de desenvolupar els diferents projectes d'esport escolar. La tasca és transversal. I, l'esport, l'eina per desenvolupar projectes que van més enllà.

En esport escolar es competeix, però la classificació es concep com un espai més del joc. Al no ser el focus principal (l'objectiu final de la pràctica esportiva) s'obren noves possibilitats per treballar en altres àmbits. I és en aquest punt on l'esport es converteix en un espai on poder innovar en aspectes tant diversos com la inclusió social, la convivència, la cohesió, els valors...

Els consells esportius s'agrupen dins la Unió de Consells Esportius de Catalunya (UCEC) des del 1994, que vetlla pels seus drets i en coordina les actuacions supracomarcales.

33 ANYS FORMANT A INFANTS I ADOLESCENTS

La regulació dels consells esportius va tenir lloc el 1990 i, les funcions que se'n detallen, són: "coordinar i organitzar activitats esportives, col·laborar en l'organització dels Jocs Esportius Escolars de Catalunya, col·laborar amb l'Escola Catalana de l'Esport, col·laborar amb les administracions per millorar la utilització de les instal·lacions esportives". Les tasques encara són vigents, però la petjada dels consells s'intensifica i guanya terreny.

LES PARTICULARITATS DE L'ESPORT ESCOLAR CATALÀ

Trencar amb el que és conven-

cional i innovar per aprofundir amb els objectius propis. En l'esport escolar català s'han pensat noves estratègies per aprofundir en el model d'educació integral.

A diferència d'altres àmbits esportius, les competicions escolars es conceptualitzen com activitats extra-escolars on és més important la participació que el resultat.

Alhora, en les etapes inicials, es planteja una formació poliesportiva de base. És a dir, en el moment que l'infant comença a fer activitat física, enlloc d'entrenar i practicar una única modalitat, es promou la pràctica de diferents esports. En aquest sentit, es potencia que l'alumnat conegui diferents disciplines i desenvolupi habilitats diverses segons la modalitat i, alhora, aprengui a conviure amb altres companyes i companys.

Un altre punt característic de l'esport escolar és que, enlloc de tenir la figura d'àrbitre o jutge,

la competició contempla **la tutora o el tutor de joc**. L'objectiu és donar-li en aquesta figura un paper més didàctic i d'acompanyament en la ja mencionada formació integral.

Els sistemes de puntuació i classificació també tenen punts diferencials respecte als convencionals, ja que se suma, de forma integrada o paral·lela, una **puntuació de valors**. D'aquesta manera, les i els tutors de joc analitzen tant les actituds d'infants i adolescents durant la pràctica, com del personal tècnic que dirigeix l'equip i, també del públic. La o el tutor de joc observa i puntuja els comportaments de totes aquestes persones implicades en el joc, una valoració que té el seu propi pes, a banda del resultat esportiu.

Existeixen dos tipus de sistemes de classificació que agrupen aquests resultats: paral·lel i integrat. En el primer, es diferencien els dos resultats (esportiu i valors) i, en conseqüència, es fan dues classificacions. En l'integrat, la puntuació del par-

tit i la de valors conflueixen en una classificació final única, ja que se sumen els dos resultats.

INNOVAR PER SEGUIR EVOLUCIONANT

Si bé aquestes particularitats de l'esport escolar ja estan implementades i les competicions ja han adaptat aquestes

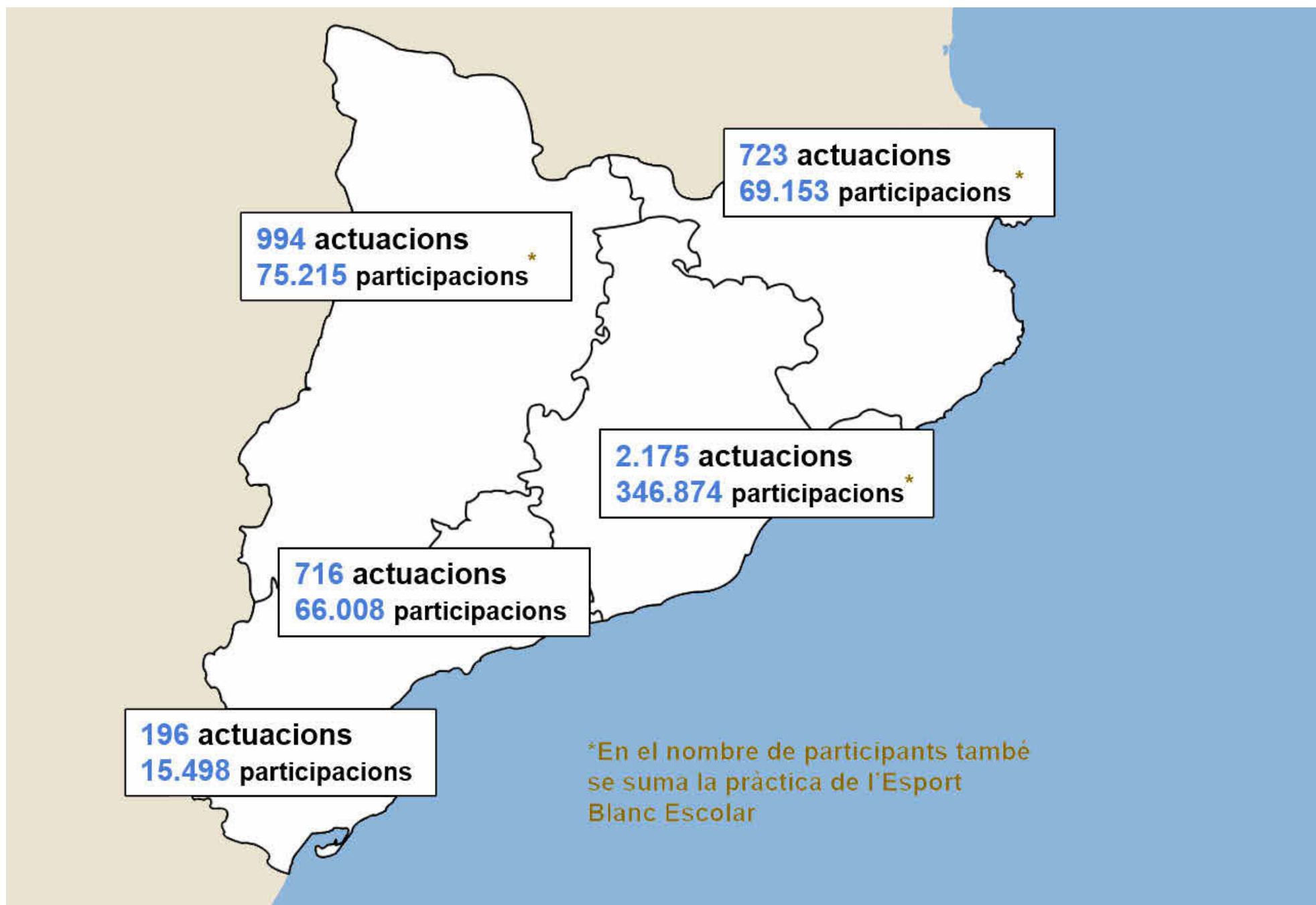
singularitats al dia a dia, els consells esportius segueixen apostant per pensar en metodologies diferents per aprofundir en les necessitats actuals de l'alumnat. Per exemple, programes lúdics per a infants i adolescents amb diversitat funcional, projectes per fomentar l'esport femení... entre altres.

Esquí de fons, una de les activitats que es realitzen en el marc del programa Esport Blanc Escolar // Consell Esportiu del Solsonès

Finals nacionals dels Jocs Esportius Escolars de Catalunya del 2022 // UCEC

Esport escolar a tot el país

Mapa de Catalunya amb les actuacions i els participants

BARCELONA

- Consell de l'Esport Escolar de Barcelona
- Consell Esportiu d'Osona
- Consell Esportiu de l'Alt Penedès
- Consell Esportiu de l'Anoia
- Consell Esportiu de l'Hospitalet
- Consell Esportiu del Bages
- Consell Esportiu del Baix Llobregat
- Consell Esportiu del Barcelonès Nord
- Consell Esportiu del Berguedà
- Consell Esportiu del Garraf
- Consell Esportiu del Maresme
- Consell Esportiu del Vallès Occidental Sabadell
- Consell Esportiu del Vallès Occidental Sud
- Consell Esportiu del Vallès Occidental Terrassa
- Consell Esportiu del Vallès Oriental

GIRONA

- Consell Esportiu de l'Alt Empordà
- Consell Esportiu de la Cerdanya
- Consell Esportiu de la Selva
- Consell Esportiu del Baix Empordà
- Consell Esportiu del Gironès
- Consell Esportiu del Pla de l'Estany
- Consell Esportiu del Ripollès
- Consell Esportiu de la Garrotxa

LLEIDA

- Consell Esportiu de l'Alt Urgell
- Consell Esportiu de l'Alta Ribagorça
- Consell Esportiu de l'Urgell
- Consell Esportiu de la Noguera
- Consell Esportiu de la Segarra
- Consell Esportiu de la Val d'Aran
- Consell Esportiu de les Garrigues
- Consell Esportiu del Pallars Jussà
- Consell Esportiu del Pallars Sobirà
- Consell Esportiu del Pla d'Urgell
- Consell Esportiu del Segrià
- Consell Esportiu del Solsonès

TARRAGONA

- Consell Esportiu de l'Alt Camp
- Consell Esportiu de la Conca de Barberà
- Consell Esportiu del Baix Camp
- Consell Esportiu del Baix Penedès
- Consell Esportiu del Tarragonès

TERRES DEL EBRE

- Consell Esportiu de la Ribera d'Ebre
- Consell Esportiu de la Terra Alta
- Consell Esportiu del Baix Ebre
- Consell Esportiu del Montsià

La Generalitat destina gairebé 8 milions per potenciar l'esport escolar català

El Govern desplega fins a 5 programes destinats a l'esport escolar. Els projectes toquen diferents vessants, ja que desenvolupen des de competicions escolars, activitats d'esports d'hivern o relacionades amb el mar, entre altres. En total, Esportcat ha destinat 7,9 milions d'euros per als diferents programes: Jocs Esportius Escolars de Catalunya, Pla Català d'Esport a l'Escola, Esport Blanc Escolar, Esport Blau Escolar, Fitjove. En aquest pressupost també s'inclou el conveni amb la UCEC i la subvenció per la realització de cursos de dinamitzadores i dinamitzadors i el Totesport.

JOCES ESPORTIUS ESCOLARS DE CATALUNYA (JEEC)

Té com a objectiu principal impulsar un model esportiu que inclogui els vessants educatiu, recreatiu i competitiu. Aquesta pràctica esportiva busca permetre la màxima participació entre la població escolar, fent-la compatible amb la transmissió de valors educatius, i estructurant-la per grups d'edat en funció del cicles d'ensenyament de primària i secundària, tenint en compte que el motor d'aquesta iniciació hauria de ser el centre d'ensenyament.

PARTICIPACIONS: 224.251
 ♦ Noies: 103.155 (46%)
 ♦ Nois: 121.096 (54%)

PLA CATALÀ D'ESPORT A L'ESCOLA

El Pla pretén posar a l'abast de tot l'alumnat de primària i secundària la pràctica d'activitats físiques i esportives, i aprofitar el gran potencial d'aquestes activitats per contribuir a la formació personal i cívica dels infants i adolescents. Treballa per incrementar la participació en activitats físiques i esportives, potenciar la funció integradora i de

cohesió social de l'esport escolar o contribuir mitjançant la pràctica esportiva a la formació en valors com la tolerància, el respecte als altres i a les regles, la confiança en un mateix, l'esforç de superació, l'autocrítica, l'autonomia, la capacitat de decisió, l'autogestió, la cooperació, el treball en equip, entre d'altres.

PARTICIPACIONS: 165.683
 ♦ Noies: 78.248 (47,5%)
 ♦ Nois: 87.024 (52,5%)

ESPORT BLANC ESCOLAR

Emmarcat en el Pla Estratègic d'Esports d'Hivern de Catalunya, el programa Esport Blanc Escolar té l'objectiu d'impulsar la iniciació i el coneixement dels esports d'hivern, en les seves diferents modalitats, en la

població infantil de 3r i 4t de primària de les comarques pirinenques. L'altra finalitat és educar mitjançant l'esport a respectar, gaudir, conèixer, estimar i conèixer les nostres muntanyes amb la complicitat del professorat dels centres d'ensenyament i dels tècnics d'esport.

ALUMNAT: 2.895

ESPORT BLAU ESCOLAR

El programa, que es desenvolupa conjuntament amb la Federació Catalana de Vela, combina educació i esport i proposa una activitat de formació poliesportiva en esports de la vela i en el medi marí, a l'alumnat de

5è de primària (10-11 anys) de comarques costeres, en el marc curricular de l'àrea d'Educació Física, amb un tractament interdisciplinari.

ALUMNAT: 2.412

FITJOVE

FITJOVE és un programa de promoció d'exercici físic en l'adolescència, promogut per l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT), i el Consell Català de l'Esport (CCE), de la Generalitat de Catalunya amb la coordinació tècnica de la Fundació Esportsalus.

El programa busca intervenir en la prevenció del consum de drogues entre adolescents de zones de risc,

mitjançant la promoció d'activitats esportives en instal·lacions de la comunitat, i crear una oferta que esdevingui una opció atractiva i saludable d'ocupació del seu temps d'oci. El programa s'adreça en primera instància a adolescents de 4t d'ESO (15-16 anys), de centres educatius que estiguin adherits al Pla Català d'Esport a l'Escola i es trobin en zones d'especial vulnerabilitat de Catalunya, amb la incorporació progressiva de municipis, segons les disponibilitats pressupostàries. Hi podran participar també els nois i noies de 16 a 18 anys de la zona que s'hi vulguin apuntar, segons les prioritats i les condicions establertes.

ALUMNAT 1a FASE: 3.960
PARTICIPANTS 2a FASE: 356 (73% noies)

